

Monumentnummer*: 518916

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2001
Kadaster deel/nr 82788/80

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Esbeek Hilvarenbeek Noord-Brabant

Locatiennaam Locatieomschrijving
Esbeek

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Hilvarenbeek I 301

Omschrijving**

Inleiding.

Aan de Lage Mierdseweg staat, enigszins verhoogd gelegen aan de zuidwestelijke zijde van de kruising met de Prins Hendriklaan, een vrijstaande voormalige DIENSTWONING met SCHUUR annex VARKENSHOK van het Landgoed 'de Utrecht'. Het ontwerp dateert uit 1900 en is van de hand van de Tilburgse architect Jan van der Valk. In 1909 werd het interieur onder leiding van de Heidemij verbouwd. Het huis is gebouwd voor de boswachter van het landgoed.

Omschrijving.

Het eenlaags huis heeft een globaal rechthoekige plattegrond en wordt gedekt door een samengesteld schilddak met licht overstek, dat aan de westelijke en noordelijke zijde lager is aangezet en belegd is met verbeterde Hollandse pannen. De markante topgevel in de (oostelijke) straatgevel wordt gedekt door een zadeldak. Het huis is opgetrokken in baksteen, voorzien van vlechtingen. De straatgevel telt twee vensterassen.

Op de begane grond is aan de linkerzijde een openslaand venster met tienruits bovenlicht en zijn zoals bij alle vensters op de begane grond van het huis een hardstenen dorpel en paneelluiken met diabolobeschildering geplaatst. Aan de rechterzijde een dergelijk venster, dat iets smaller is en dientengevolge een achtruits bovenlicht heeft. De gevel heeft, door de centraal staande, hoog

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

opgemetselde en sterk verjongende schoorsteen, een schilderachtige opbouw. Deze wordt versterkt door de vakwerk-topgevel aan de linkerzijde van de schoorsteen. De velden tussen de balken zijn gepleisterd en deels voorzien van stroomlagen. De topgevel heeft houten windborden. Bijzonder is het in Art Nouveau-stijl uitgevoerde tegeltableau tussen de topgevel en het onderliggende venster. Het opschrift van het polychrome (geel, blauw, rood) tableau, in de stijl van Verheul, luidt: "De ontginning van het landgoed De Utrecht aangevangen 23 mei 1899". In de topgevel een gedeeld openslaand venster met tweemaal vierruits bovenlicht. De noordelijke gevel, parallel aan de Prins Hendriklaan, heeft een terugliggende hoek aan de zijde van de Lage Mierdseweg. In het oostelijke deel van deze gevel is de voordeur geplaatst. Deze paneeldeur heeft een vierruits licht. Aan de rechterzijde van deze gevel is een dubbel vierruits venster met luiken met diabolobeschildering, en links daarvan een driedelig horizontaal licht. De zuidelijke gevel heeft aan de zijde van de Lage Mierdseweg een venster met achtruits bovenlicht, identiek aan dat in de voorgevel. De grote houten serre tegen de zuidelijke gevel is voorzien van een platdak en dateert waarschijnlijk van kort vóór de Tweede Wereldoorlog. Ook hier zijn de bovenlichten voorzien van een kleine roedenverdeling. De indeling van de achtergevel dateert uit 1909. De bakstenen gevel heeft rechte steekankers. De links van het midden gesitueerde, in 1909 verplaatste, maar oorspronkelijke paneeldeur met achtruits bovenlicht wordt aan de linkerzijde geflankeerd door een houten kruisvenster met openslaande onderlichten en tweemaal vierruits bovenlichten, en aan de rechterzijde door een schuifvenster met achtruits bovenlicht. Op het dak aan de achterzijde een dakkapel met twee vierruits vensters en een tweede schoorsteen, daterende uit 1909.

De aan de westelijke zijde, haaks op het woonhuis gesitueerde eenlaags schop annex varkensstal heeft een rechthoekige plattegrond, een bakstenen plint met beschoten wanden en wordt gedekt door een zadeldak met muldenpannen en houten windborden. In de oostelijke, kopse gevel twee opgeklampte deuren, in de noordelijke gevel twee zesruits stalvensters met rechts daarvan een opgeklampte inrijpoort. Ook in de westelijke gevel zijn twee zesruits stalvensters.

Waardering.

De dienstwoning met bijgebouwen is van algemeen belang. Het pand heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaal-economische ontwikkeling van de landbouw in Nederland, in het bijzonder de grootschalige ontginning van woeste gronden in de 20ste eeuw en als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de dienstwoning. Architectuurhistorisch is het pand van belang vanwege de sobere ornamentiek, de bijzondere en evenwichtige opbouw en de verwijzing naar de traditionale architectuur van het platteland. Het is van belang als voorbeeld van het werk van de architect Van der Valk. Het heeft ensemblewaarden als onderdeel van het te beschermen grootschalige landgoed 'De Utrecht'. Het is belangrijk vanwege de gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Boerderij (M)

Functie

Tuinmanswoning(K)

Varkenshok

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument